

[Azrabayaca tbat azadlnda 180 lk arasnda 166-c yerd dayanib : sbblr v illtlr](#)

Turan" bir ne kriteriya zrindn suala cavab tapmaa alb"

Arannews-“Srhdz Reportyorlar” tkilat Dnya Mtbuat Azadl indeksini aqlayb. Sndd 180 lkd mtbuat azadl aradrlb. Azrbaycan tn ill mqayisd 4 pill gerilyib, 166-c pilly db. Snd Azrbaycanda birmnal qarlanmayb. Hkumt tmsililri, deputatlar indeksi daltli saymadqlarn bildiriblr. Milli Mclisin deputatlardan biri “bizdn 165 pill irlid olan lk hansdr ki” sualn verib.“Turan” nformasiya Agentliyi “Azrbaycan niy 180 lk arasnda 166-cdr” sualna bir ne .kriteriyann inda nzr salmaa alb

Hbsdkj journalistlrlkumtlr mtbuatn, journalistlrin azad faliyyt gstrmsi n lverili mhiti tmin etmlidilr. Jurnalist z faliyytin gr basqlara mruz qalmamal, risq altnda olmamaldr. Bu, hm yerli qanunvericilikdn, hm d lkmizin zrin gtrdy hdliklrdn dour. Durum necdir? 15 il yaxn dvr rzind Azrbaycanda el il, ay olmayb ki, hbsxanada journalist olmasn. Bzi hallarda Azrbaycan hbsdkj journalistlrin sayna gr, ATT mkanna daxil olan lkler arasnda birinci olub. 2008-2010-cu illrdki hmin durum ciddi kild dyimmi qalr. Novruz bayramndan vvl Azrbaycanda hbsd olan journalistlrin say 10-dan artq idi. n pisi d odur ki, onlar he d bhtan, thqir v ya pe faliyyti il birbaa laqli ittihamlarla mhkum edilmmidilr. ttihamlarn ksriyytinin pe faliyyti il bal olmamas is he d mslni mtbuat, ifad, journalist azadl mstvisindn knarladrmr. nki Azrbaycandak oxar ilrl bal Avropa Mhkmsinin qbul etdiyi qrarlar var. Hmin qrarlarn hamsnda journalistlq qar ittihamlarn qurama olmas, onlar sradan xarmaa xidmt etmsi tsdiqlnib. Ona gr, ittiham n olursa olsun, Azrbaycanda hbsd olan journalistin mhz pe faliyytindn dolay czalandrlmas bax formalab. Azad faliyyt mhiti, journalistlq basqlar Jurnalistlrin srbst faliyyt gstrmsi, bilgi toplamas n hm d gvnli mhit tlb olunur. Hkumt hr hans ictimai toplantdan bilgi toplayan journalisti znn thlksizlik tiri altna almaldr. Durum necdir? 2018-ci ilin sentyabrndan bu yana olan dvrd ba vernlr nzr yetirk. Hmin zaman ksiyind Bakda yaanan 10-a yaxn ictimai toplantnn (aksiya, yr vs.) hr birind journalistlq basqlar olub. Jurnalistlq deyir ki, frqlndirici geyimd olsalar da olay yerin buraxlmamaq, qaba rftar zldiklri ad davrana evrilib. Qeyd ediln dvrd pe faliyytini yerin yetirn journalistlq 10 dfdn artq polis aparlblar. Mstqil journalist v bloqerlr Ramin Deko, Sevinc Vaqifqz, Aysel hmdova, Nurlaq Qhrmanl dflrl bel rftarla zliblr. Onlar saatlarla polisd saxlanlblar. Pe faliyytini yerin yetirrkn fiziki zorakla mruz qalan journalistlq d olub. "Mtbuat Azadl ndeksi" il bal aqlamasnda bir deputat ironiya il sual etmidi ki, "bizdn 165 pill irlid olan lk hansdr ki?"... Hmin lkldrn biri Finlandiyadr. O Finlandiyada ki, onlarn hkumti bu lkd mtkkil cinaytkarl aradran iki journalistin daimi polis qorumas altnda yaamasn tmin edib. Azrbaycanda aradrma journalistlrin durumuna baxaq. Onlarn n tannmlarndan Xdic smayl mrnn bir hisssini hbsxanada keirmli olmudu. Lkdn xna yasaq qoyulanlar, hbsd olan aradrma journalistlq d var. nformasiya ld etmk imkanlar Azrbaycan qanunvericiliyi journalistlrin informasiyalara atm n tmin etmk n xeyli imkanlar yaradr. Qanunvericilik ictimai mzmunlu bilgilri z saytlar vasitsil aqlama informasiya sahiblrinin zrin vzif olaraq qoyub. Hans informasiyalar aq olmaldr, qanunvericilik onlar aq kild sadalayr. Gerk vziyyt necdir? ictimai informasiya sahibi olan qurumlarn saytlar olduqca kasaddr. Bu kateqoriya zr n ffaf saya bilcyimiz qurum ondak informasiyalarn he 60 faizini aq tutmur. Hm d bu kateqoriyada 50-60 faiz ffaf olan dvlt qurumlarnn say l barmaqlarnn say qdr deyil. Digr qurumlarn ffafl 25-30 faiz civarndadr. Jurnalistlq n daha vacib olan informasiyalar - maliyy il bal bilgilri is tam kild he bir qurum aqlamr. Deputatlardan birinin "bizdn 165 pill irlid olan lk hansdr ki?" sualna informasiya

aql kontekstind iki nmun gtirk. "Mtbuat Azadl ndeksi"nd Trkiy 157-ci pilddir. Ancaq hmin lknin hr hans bldiyssinin saytna daxil olmaqla, hmin quruma indiydk daxil olmu informasiya sorularn v cavablarn grmk olar. Rusiya indeksd 149-cu pilddir. Azrbaycan jurnalislrinin mhkm proseslrdn bilgi toplamas, kili aparmas ciddi problemlidir, bunu iki gn vvl dolays il Ali Mhkmnin sdri d vurulAMD. Ancaq Rusiyann bir ox yerlind aq mhkm proseslri internet zrindn canl yaymlanr... Bel durumun, mqayislrin fonunda mtbuatmzn, jurnalislrimizin azad faliyyt imkanlarndan danmaq ox tindir. Media qanunlar, onlarn ilmsi... Qanunlar hr yerd dyidirilir, yenilnir, ada arlarn tlblrin uyunladrlr. Qanunlar Azrbaycanda da dyidirilir, ancaq bu dyiikliklrin hams mhdudladrc mzmundadr. Son 10-15 ilin qanun yaradcl prosesin baxdqda, jurnalislri z haqlarndan daha geni yararlanmaa hvsldirn qanun dyiikliyi nzr arpmr. Hams mhdudladrc mzmundadr. Hquqi xslrin reyestri il bal bilgiler qapal elan olundu. Jurnalsitlrin mliyyat-axtar qurumlarndan bilgi toplamasna tinliklri yaradld. Srt bloklama dznlmsi qbul edildi. Hrbi durumlarda bilgi toplanmasna senzurann ttbiqi qaydas da qanunvericiliy gtrildi. Bel dyiikliklrin say onlarladr. Btn bunlara rgmn jurnalislri qoruyan qanunlar da var. Baxaq grk, onlar nec ilyir, mumiyyl ilyirmi?"nformasiya ld edilmsi haqqnda" qanun jurnalislri n n nmli vasitldn biridir. Bu qanun bilgi ala bilmyn journalist ombudsman v mhkm altlrdn istifad etmkl istdiyi bilgiy "yetimk" imkan verir. Ombudsman Aparatnn rsmi bilgilrind informasiya mbahislri il bal mumiyyl statistik data-lar yoxdur. nformasiya ld edilmsind bu qurum demk olar ki, tam effektsizdir. Bu qurum indiy kimi bir df d olsun, informasiya vermynlri mhkm my vermyib. Mhkmlrin informasiya ld etmkl bal mbahislr zr sonuncu msbt qrar txminn 10 il vvl olub. Ancaq hmin qrarlar da icra edilmyib. Son iki ild yerli mhkmlr Turan agentyliyinin informasiya aql il bal ikaytlrinin he birini tmin etmyibl. Azrbaycann cinayt qanunvericiliyi jurnalislri qar zorakl cinayt elan edir, ancaq indiydk Cinayt Mcllsinin hmin maddsi bir df d olsun ttbiq edilmyib. Azrbaycann nzibati Xtalar Mcllsi jurnalislri informasiya vermkdn yaynan subyektlrin crim edilmsini nzrd tutur. Ancaq bu mexanizm d indiy kimi bir df d olsun ttbiq edilmyib... Qeyd etdiklrim Azrbaycanda mtbuat azadlnn temperaturunu lmkn faydalana bilcyimiz kriteriyalarn hams deyil. Mtbuatn maliyy qaynaqlar kriteriyas var, sahiblik, zn senzura v sair msllr d var. Tssflr olsun ki, inclnn kriteriyalar zr glinn nticlr Mtbuat Azadl ndeksindki yerimizi klg altna almr. Problemlri aradrmaq, ictimai mzakirlr .amaq, tkliflri dinlmk, istmk v yaralar malic etmk lazmdr